INVENTÁŘ LENOSTI

Veronika Lavičkova, Dominika Hoffmannová, Dorotea Meisnerová

Lenost

Lenost či pohodlnost jsou vlastnosti, které běžně potkáváme, jak ve vlastním životě, tak u lidí kolem nás. Ale co si pod těmito slovy můžeme představit? Lenost definujeme jako duchovní apatii nebo neochotu k činnosti, která často plyne z malé motivace k aktivitě. Za opak lenosti můžeme považovat činorodost. Člověk, který je líný, je neochotný jednat či se starat nebo dostatečně nevyužívá svoje schopnosti a nerozvíjí je (Lenost, 2017). Lenost můžeme také vysvětlit jako nevůli cokoli udělat, toto je však spíše rysem osobnosti, který značí emocionální nebo spirituální apatii. Slovo apatie má řecký původ a původně představovalo neopatrnost, nedbalost či neschopnost rozhodovat se (Holubová, 2012).

Lenost můžeme také označit jako zahálku či nečinnost. Nečinnost je v podstatě totožná s leností a může vyjadřovat ignoranci, na rozdíl od zahálky, kde můžeme nalézt mírnou odchylku. Zahálka je vnímaná především jako vyhýbání se práci. Přesto však všechna slova vyjadřují pasivitu, která souvisí s neproduktivitou (Holubová, 2012). Někteří autoři se domnívají, že zahálka nemusí nutně znamenat nehybný klid nebo nečinnost, ale spíše neproduktivně trávený čas (Veblen & Petrusek, 1999).

Ve Websterově slovníku můžeme jako definici lenosti najít také odvrácenost od práce, lhostejnost, nezaměstnanost či loudavost (Webster's dictionary of English usage, 1989). Můžeme také najít, že lenost je stav, kdy člověk vzdává svůj život, a to pak může vést k tomu, že se neraduje či neumí žasnout nad věcmi kolem sebe. Nebo naopak je naprosto apatický a otupělý ke zlu, které se děje kolem něho a ve světě (Tomlin, 2009). Lenost je také vlastnost, která spadá mezi sedm smrtelných hříchů, kdy se jedná především o nedbalost či opomenutí toho, co má být vykonáno (Graham, 1969).

Tvorba položek

Zpočátku bylo formulováno cca 20 položek, ze kterých jsme následně vybírali nejvíce vyhovující položky. Při tvorbě položek bylo zohledňováno několik stanovených oblastí, facet:

- Nevůle k vykonávání činnosti, vyhýbání se určité práci, neochota k jednání a starání se, pasivita
- Nevyužívání potenciálu svých schopností
- Nedbalost, neopatrnost

Původní sada 20 položek byla na základě facet redukována na požadovaných 12, přičemž do každé facety spadaly pokaždé 4 položky. Kromě facet byly použity i inverzní položky, kterých je v testu polovina, tedy 6 položek.

Položky jsou ve formě výroků v oznamovacím způsobu v první osobě čísla jednotného. Konkrétně se jedná o tyto položky:

1. Když vidím nějakou práci, která je doma potřeba udělat (umýt nádobí, vyluxovat apod.), počkám až ji udělá někdo jiný.

Metoda popisovaná v tomto textu není skutečným psychologickým testem! Vznikla v rámci cvičení z psychometrie na KPCH FF UPOL a je pouze didaktickou pomůckou. Jakékoli jiné využití je na vlastní nebezpečí.

2. Když mám hromadu věcí, které musím odnést, odnáším je po jedné, abych je neupustil/a a nerozbil/a. *
3. Volím cestu nejmenšího odporu a nejmenší náročnosti.
4. Než odevzdám nějakou práci, několikrát si ji zkontroluji, abych měl/a jistotu, že jsem nic nezanedbal/a. *
5. Svůj volný čas většinou NEtrávím poleháváním, brouzdáním po internetu, hraním her, nebo sledováním filmů/seriálů. *
6. Když se rozhoduji, co budu dělat, volím aktivity, které mě posouvají dál a u kterých rozvíjím své schopnosti (sebevzdělávání, umění, sport apod.). *
7. Pokud bych měl/a popelnici hned pod oknem, nešel/nešla bych odpadky vyhodit dveřmi, ale házel/a bych je rovnou z okna.
8. Kdybych měl/a na výběr ze dvou předmětů, z nichž jeden by byl zajímavý, ale se spoustou nároků na splnění, a druhý předmět by byl sice nudný, ale bez nároků, vybral/a bych si ten nudný.
9. Kdybych měl/a chuť na čokoládu, ale musel/a bych si ji jít prvně koupit, radši by mě ta chuť přešla, abych nikam nemusel/a.
10. Kdybych měl/a na výběr mezi výtahem, na který budu dlouho čekat, a schodištěm, šel/šla bych raději po schodech. *
11. Když mám hodně věcí, které musím odnést, vezmu je všechny naráz, abych nemusel/a chodit vícekrát.
12. Raději jdu ven na procházku nebo si zasportovat, než abych seděl/a celý den doma. *

Pozn.: Položky označené * jsou inverzní položky.

U každého tvrzení měl respondent zvážit, na kolik s daným tvrzením souhlasí a vybrat jednu ze 4 odpovědí:

nesouhlasím – spíše nesouhlasím – spíše souhlasím – souhlasím

Odpovědi jsou bodovány od 1 do 4 bodů, kdy odpověď „nesouhlasím“ odpovídá 1 bodu a odpověď „souhlasím“ odpovídá 4 bodům. U inverzních položek je tomu přesně naopak, tedy odpověď „nesouhlasím“ odpovídá 4 bodům.

Výzkumný a standardizační soubor

K výběru relevantních položek zkoumajících lenost byl test zveřejněn na internetovém portálu, kde byl přístupný vysokému počtu respondentů. Ty jsme oslovili pomocí sociálních sítí, jedná se tedy o příležitostný výběr.

Test dohromady vyplnilo 491 respondentů, z nichž jsme vyřadili konkrétně respondenta číslo 15831, nebyl tak zahrnut do statistického zpracování. Respondent uváděl pouze krajní hodnoty a test vyplnil ve velmi krátkém čase, z toho usuzujeme, že jeho odpovědi nejsou validní. Vhodný soubor čítal celkem 125 (32 %) mužů a 365 (68 %) žen. Věk respondentů se pohyboval v rozpětí od 13 do 82 let. Věkový medián respondentů činil 24 let, průměrný věk pak téměř 30 let se standartní odchylkou 12,48.

Popisovaný soubor o 490 respondentech byl použit, jak k výběru testových položek, tak ke zkoumání vlastností vytvořeného testu a výpočtu norem.

Metoda popisovaná v tomto textu není skutečným psychologickým testem! Vznikla v rámci cvičení z psychometrie na KPCH FF UPOL a je pouze didaktickou pomůckou. Jakékoli jiné využití je na vlastní nebezpečí.

Faktorová struktura inventáře a výběr funkčních položek

Původních 12 položek z testu jsme podrobili faktorové analýze, konkrétně metodě hlavní osy. Nejdříve jsme však provedli metodu hlavních komponent, kde jsme zjistili vhodný počet faktorů. Jako nejlepší se nám zdál počet čtyř faktorů, který jsme určili podle sutinového grafu. Poté jsme výpočet provedli metodou hlavní osy, která však poskytla pouze jeden hlavní faktor. Proto jsme v programu Statistica uvedli maximální počet faktorů čtyři a vlastní hodnotu snížili na 0,2. Poté jsme již mohli pracovat se čtyřmi faktory. Pro výpočet byla použita získaná data. Sutinový graf na obrázku 1 ukazuje přítomnost čtyř faktorů.

Obrázek 1: Sutinový graf pro 12 položek

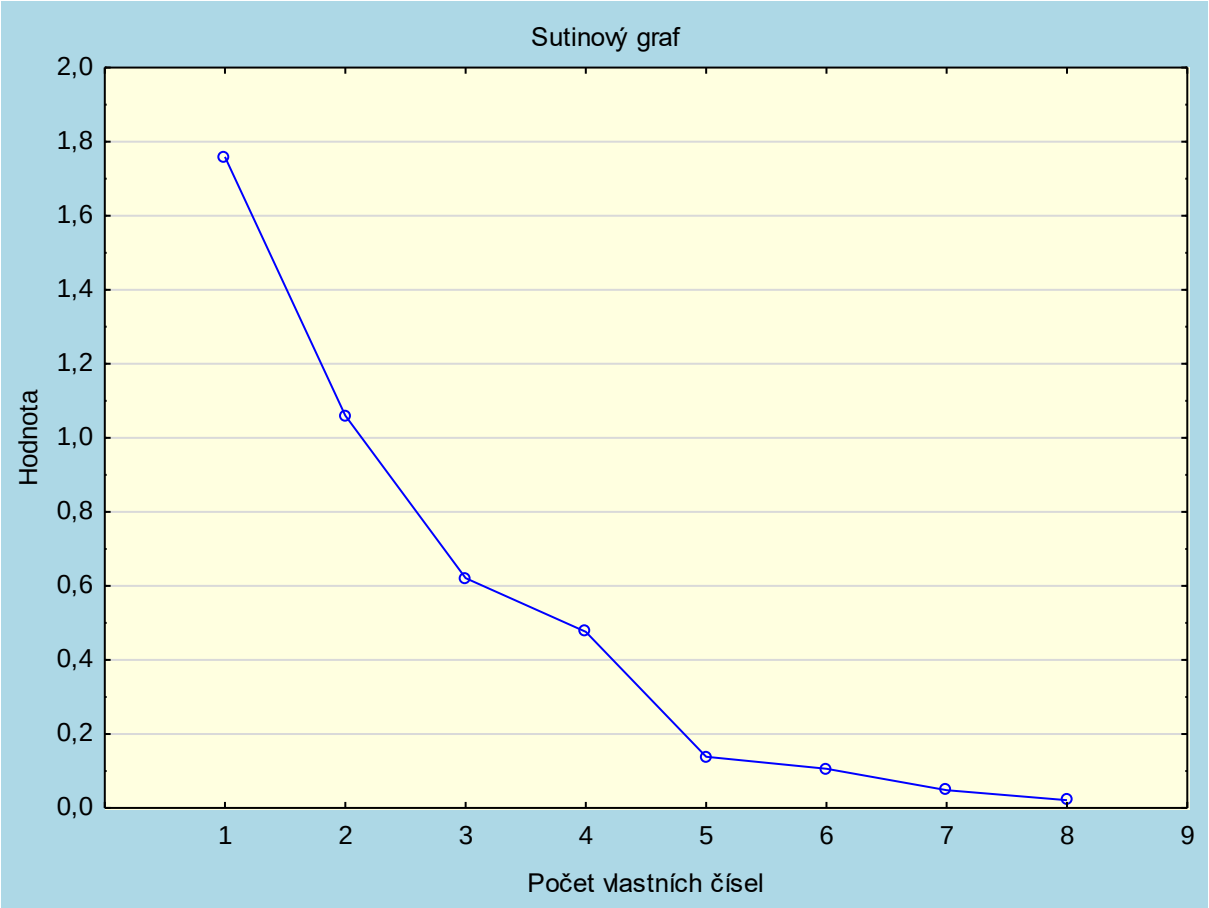

Na obrázku tedy můžeme vidět přítomnost čtyř dominantních faktorů, které mají hodnotu nad 0,4.

Metodu hlavní osy jsme prováděli s rotací „normalizovaný varimax“, kde jsme vyzkoušeli dvoufaktorové, třífaktorové a čtyřfaktorové řešení, kdy nejlépe interpretovatelné se zdá řešení se čtyřmi faktory, přestože položky testu nejsou k jednotlivým faktorům rovnoměrně rozloženy. Shrnutí výsledků je zobrazeno v následující tabulce.

Metoda popisovaná v tomto textu není skutečným psychologickým testem! Vznikla v rámci cvičení z psychometrie na KPCH FF UPOL a je pouze didaktickou pomůckou. Jakékoli jiné využití je na vlastní nebezpečí.

Tabulka 1: Faktorové náboje z Metody hlavní osy na 12 položkách

	Faktory					
					komunalita	
položka	**1**	**2**	**3**	**4**	**v procentech**	**znění položek**
p1	0,22	0,00	0,15	**0,55**	37%	Když vidím nějakou práci, která je doma potřeba udělat (umýt nádobí, vyluxovat apod.), počkám až ji udělá někdo jiný.
p2	0,01	**0,67**	0,07	0,04	45%	**Když mám hromadu věcí, které musím odnést, odnáším je po jedné, abych je neupustil/a a nerozbil/a.**
p3	0,10	0,07	**0,50**	0,08	28%	Volím cestu nejmenšího odporu a nejmenší náročnosti.
p4	**0,27**	-0,08	0,01	0,20	12%	**Než odevzdám nějakou práci, několikrát si ji zkontroluji, abych měl/a jistotu, že jsem nic nezanedbal/a.**
p5	**0,59**	0,14	0,14	0,21	43%	Svůj volný čas většinou NEtrávím poleháváním, brouzdáním po internetu, hraním her, nebo sledováním filmů/seriálů.
p6	**0,47**	-0,04	0,27	0,03	30%	**Když se rozhoduji, co budu dělat, volím aktivity, které mě posouvají dál a u kterých rozvíjím své schopnosti (sebevzdělávání, umění, sport apod.).**
p7	-0,02	0,15	0,10	**0,56**	35%	Pokud bych měl/a popelnici hned pod oknem, nešel/nešla bych odpadky vyhodit dveřmi, ale házel/a bych je rovnou z okna.
p8	0,08	-0,06	**0,65**	0,07	43%	**Kdybych měl/a na výběr ze dvou předmětů, z nichž jeden by byl zajímavý, ale se spoustou nároků na splnění, a druhý předmět by byl sice nudný, ale bez nároků, vybral/a bych si ten nudný.**
p9	0,09	0,09	**0,18**	0,07	5%	Kdybych měl/a chuť na čokoládu, ale musel/a bych si ji jít prvně koupit, radši by mě ta chuť přešla, abych nikam nemusel/a.
p10	**0,20**	-0,06	0,07	-0,02	5%	**Kdybych měl/a na výběr mezi výtahem, na který budu dlouho čekat, a schodištěm, šel/šla bych raději po schodech.**
p11	-0,06	**0,74**	0,03	0,09	55%	Když mám hodně věcí, které musím odnést, vezmu je všechny naráz, abych nemusel/a chodit vícekrát.
p12	**0,72**	0,08	0,01	0,07	54%	**Raději jdu ven na procházku nebo si zasportovat, než abych seděl/a celý den doma.**

Pozn.: Nejvyšší faktorové náboje jsou označeny tučně, červeně jsou označeny hodnoty nad 0,7

První nalezený faktor, který je svázán s největším počtem položek, konkrétně pěti položkami, jsme označili jako **Pasivita**. Nevyšší náboj můžeme vidět u položky p12 (0,72) *„Raději jdu ven na procházku nebo si zasportovat, než abych seděl/a celý den doma.“* nebo položky p5 (0,59) *„Svůj volný čas většinou NEtrávím poleháváním, brouzdáním po internetu, hraním her, nebo sledováním filmů/seriálů“* a p6 (0,47) *„Když se rozhoduji, co budu dělat, volím aktivity, které mě posouvají dál a u kterých rozvíjím své schopnosti (sebevzdělávání, umění, sport apod.).“*

Druhý faktor jsme pojmenovali jako **Nepečlivost**. Sytí jej dvě velmi podobné inverzní položky p11 (0,74) *„Když mám hodně věcí, které musím odnést, vezmu je všechny naráz, abych nemusel/a chodit vícekrát.“* a p2 (0,67) *„Když mám hromadu věcí, které musím odnést, odnáším je po jedné, abych je neupustil/a a nerozbil/a.“*

Metoda popisovaná v tomto textu není skutečným psychologickým testem! Vznikla v rámci cvičení z psychometrie na KPCH FF UPOL a je pouze didaktickou pomůckou. Jakékoli jiné využití je na vlastní nebezpečí.

Třetí faktor můžeme označit jako **Nevyužívání potenciálu svých schopností** a řadí se pod něj tři položky, zejména však položky p3 (0,50) *„Volím cestu nejmenšího odporu a nejmenší náročnosti.“* a p8 (0,65) *„Kdybych měl/a na výběr ze dvou předmětů, z nichž jeden by byl zajímavý, ale se spoustou nároků na splnění, a druhý předmět by byl sice nudný, ale bez nároků, vybral/a bych si ten nudný.“*

Čtvrtý faktor pojmenovaný **Vyhýbání se práci** sytí dvě položky, kde jsou položky p1(0,55) *„Když vidím nějakou práci, která je doma potřeba udělat (umýt nádobí, vyluxovat apod.), počkám až ji udělá někdo jiný.“* a p7 (0,56) *„Pokud bych měl/a popelnici hned pod oknem, nešel/nešla bych odpadky vyhodit dveřmi, ale házel/a bych je rovnou z okna.“*

Tabulka 2: Faktorové zátěže

položka	pasivita	nepečlivost	nevyužívání potenciálu svých schopností	vyhýbání se práci	komunalita v procentech
p4	**0,27**	-0,08	0,01	0,20	12%
p5	**0,59**	0,14	0,14	0,21	43%
p6	**0,47**	-0,04	0,27	0,03	30%
p10	**0,20**	-0,06	0,07	-0,02	5%
p12	**0,72**	0,08	0,01	0,07	54%
p2	0,01	**0,67**	0,07	0,04	45%
p11	-0,06	**0,74**	0,03	0,09	55%
p3	0,10	0,07	**0,50**	0,08	28%
p8	0,08	-0,06	**0,65**	0,07	43%
p9	0,09	0,09	**0,18**	0,07	5%
p1	0,22	0,00	0,15	**0,55**	37%
p7	-0,02	0,15	0,10	**0,56**	35%

Pozn.: Nejvyšší faktorové náboje jsou označeny tučně, červeně jsou označeny hodnoty nad 0,7

V tabulce jsou faktorové zátěže seřazené podle faktorů. Jak můžeme vidět výsledky faktorové analýzy, konkrétněji metody hlavní osy nevyšly úplně přesně tak, jak by bylo ideální. Jak můžeme vidět faktory mají různý počet položek a z toho dva faktory pouze po dvou položkách. Také položka p4 se dokonce může vztahovat ke dvěma faktorům, konkrétně k faktoru pasivita a vyhýbání se práci, ještě k tomu je její faktorová zátěž (0,27) a komunalita (12 %) velmi malá. Ovšem jsou zde další dvě položky, které jsou poměrně neúčinné. Je to položka p9 (0,18) s komunalitou pouze 5 %, dále pak položka p10 (0,20) také s 5% komunalitou.

Testové škály výpočet hrubého skóru

Přestože jsme na základě faktorové analýzy identifikovali 4 možné faktory, do konečné verze byly zařazeny jen dva. Finální verze je tedy tvořena první subškálou, **pasivita**, a třetí subškálou, **nevyužívání potenciálu svých schopností.** Vyřazena byla subškála druhá, nepečlivost, a čtvrtá subškála, vyhýbání se práci. Tyto faktory byly vyřazeny z důvodu počtu položek, které jej tvoří, neboť oba faktory se skládají jen ze dvou položek. Tak nízký počet položek by se negativně projevil na dosažené reliabilitě, proto nebyly faktory do finální verze inventáře zařazeny.

Nutno dodat, že jsme zvažovali variantu ponechání všech 4 nalezených faktorů, přičemž by ale byly vyřazeny položky s nejnižší komunalitou. Tímto způsobem bychom vyřadili dvě položky, které mají

Metoda popisovaná v tomto textu není skutečným psychologickým testem! Vznikla v rámci cvičení z psychometrie na KPCH FF UPOL a je pouze didaktickou pomůckou. Jakékoli jiné využití je na vlastní nebezpečí.

komunalitu menší nebo rovnou hodnotě 0,20. Vyřadili bychom tedy položku 9 (0,18) *„Kdybych měl/a chuť na čokoládu, ale musel/a bych si ji jít prvně koupit, radši by mě ta chuť přešla, abych nikam nemusel/a.“* a položku 10 (0,20) *„Kdybych měl/a na výběr mezi výtahem, na který budu dlouho čekat, a schodištěm, šel/šla bych raději po schodech.“* Avšak kdybychom zvolili tuto cestu vyřazení položek, první faktor by byl sycen čtyřmi položkami a zbylé tři faktory by byly syceny jen dvěma položkami, což by se projevilo negativně na dosažené reliabilitě.
Z těchto důvodů jsme zvolili inventář s dvěma faktory, které již byly zmíněny výše. Vzniklý inventář má tedy 8 položek, viz tabulka 3.

Tabulka 3: Subškály a položky inventáře

položka	**znění položky**
Pasivita - subškála se zaměřuje na nečinnost; neochotu k činnosti, která často plyne z malé motivace k aktivitě	
p4*	*Než odevzdám nějakou práci, několikrát si ji zkontroluji, abych měl/a jistotu, že jsem nic nezanedbal/a.*
p5*	*Svůj volný čas většinou NEtrávím polehováním, brouzdáním po internetu, hraním her, nebo sledováním filmů/seriálů.*
p6*	*Když se rozhoduji, co budu dělat, volím aktivity, které mě posouvají dál a u kterých rozvíjím své schopnosti (sebevzdělávání, umění, sport apod.).*
p10*	*Kdybych měl/a na výběr mezi výtahem, na který budu dlouho čekat, a schodištěm, šel/šla bych raději po schodech.*
p12*	*Raději jdu ven na procházku nebo si zasportovat, než abych seděl/a celý den doma.*
Nevyužívání potenciálu svých schopností - tato subškála indikuje neochotu jednat, nebo se starat; také indikuje nevyužívání a nerozvíjení schopností jedince	
p3	*Volím cestu nejmenšího odporu a nejmenší náročnosti.*
p8	*Kdybych měl/a na výběr ze dvou předmětů, z nichž jeden by byl zajímavý, ale se spoustou nároků na splnění, a druhý předmět by byl sice nudný, ale bez nároků, vybral/a bych si ten nudný.*
p9	*Kdybych měl/a chuť na čokoládu, ale musel/a bych si ji jít prvně koupit, radši by mě ta chuť přešla, abych nikam nemusel/a.*

Pozn.: Položky označené * jsou inverzní položky.

Hrubý skór subškál se počítá jako součet bodů, které respondent získal za odpovědi na jednotlivé položky, kdy souhlas je skórován 4 body a nesouhlas 1 bodem. Všech pět položek v subškále pasivita je inverzních, v rámci skórování mají tudíž opačné bodování. Nesouhlas je roven 4 bodům a souhlas 1 bodu. V celém inventáři je možno získat od 8 do 32 bodů.

Metoda popisovaná v tomto textu není skutečným psychologickým testem! Vznikla v rámci cvičení z psychometrie na KPCH FF UPOL a je pouze didaktickou pomůckou. Jakékoli jiné využití je na vlastní nebezpečí.

Důkazy o reliabilitě metody

Vnitřní konzistence

Pro zjištění dosažené reliability jsme zvolili použití Cronbachova koeficientu alfa. Vnitřní konzistence celé škály je 0,57. Vnitřní konzistence subškál jsou 0,57 pro subškálu pasivita a 0,41 pro subškálu nevyužívání potenciálu svých schopností, viz tabulka 5. Je patrné, že reliabilita celé škály není příliš vysoká.

Podrobněji můžeme prozkoumat chování jednotlivých položek a ověřit, jestli některá z nich nepoškozuje reliabilitu škály, případně subškály. Tento přehled znázorňuje tabulka 4.

Tabulka 4: Popisné charakteristiky jednotlivých položek

položka	průměr pol.	sm.odch.	R - celek	R - subškála
p4	2,51	0,89	0,26	0,47
p5	1,68	0,73	0,18	0,16
p6	2,48	0,93	0,41	0,23
p10	1,87	0,72	0,42	0,43
p12	1,98	0,91	0,28	0,40
p3	2,67	1,00	0,16	0,27
p8	1,66	0,84	0,15	0,32
p9	2,10	0,89	0,39	0,15

Pozn.: Sloupec *R – celek* obsahuje hodnoty korigované korelace dané položky s celkem, s celou škálou. Sloupec *R – subškála* obsahuje hodnoty korigované korelace dané položky se subškálou, ve které je položka zařazena.

Stabilita v čase

Všichni respondenti byli po týdnu od spuštění inventáře požádáni o opětovné vyplnění. Opakovaně inventář vyplnilo 53 osob, 11 mužů a 42 žen. Z těchto 53 osob nebylo nutné nikoho vyřazovat. Časový odstup mezi administrací prvního inventáře a druhého, opětovného, vyplnění inventáře se pohyboval mezi 8 a 27 dny, medián 9 dní. Podrobný popis nalezených hodnot z test-retest reliability v tabulce 5.

Tabulka 5: Stabilita v čase a vnitřní konzistence inventáře

škála	počet pol.	stabilita v čase	Cronbach alfa
Pasivita	5	0,81	0,57
Nevyužívání potenciálu svých schopností	3	0,82	0,41
Celkový skór	8	0,83	0,57

Nalezená stabilita v čase je vzhledem k hodnotám poměrně uspokojivá.

Důkazy o validitě metody

Validitu našeho inventáře jsme stanovili pomocí validizačního kritéria. Po vyplnění inventáře jsme tedy respondenty požádali, aby nám zodpověděli otázku: *„Kdy naposledy jste neudělal/a něco, co bylo potřeba, protože se Vám nechtělo? (příklad: před 1h, 2 dny apod.)“*. Předpokládáme, že čím kratší časový interval uvedli, tím je jejich míra lenosti vyšší. Odpovědi tedy využíváme k ověření kritéria validity.

Metoda popisovaná v tomto textu není skutečným psychologickým testem! Vznikla v rámci cvičení z psychometrie na KPCH FF UPOL a je pouze didaktickou pomůckou. Jakékoli jiné využití je na vlastní nebezpečí.

Protože byla otázka nepovinná, někteří respondenti ji nevyplnili a jiní odpovídali tak, že jsme jejich záznam nemohli zařadit. Smysluplnou odpověď uvedlo celkem 352 respondentů. Získaná data jsme převedli na počet dnů (včetně zlomků, pokud se jednalo řádově o hodiny či minuty). Pokud respondenti napsali, že se jim nikdy nestalo, že by neudělali něco, co bylo potřeba, protože se jim nechtělo, použili jsme hodnotu 9999 dní. Rozložení uvedené doby, kdy naposledy neudělali, co bylo potřeba je znázorněné na obrázku číslo 2.

Obrázek 2: Histogram doby od posledního odložení činnosti, jež byla potřeba vykonat

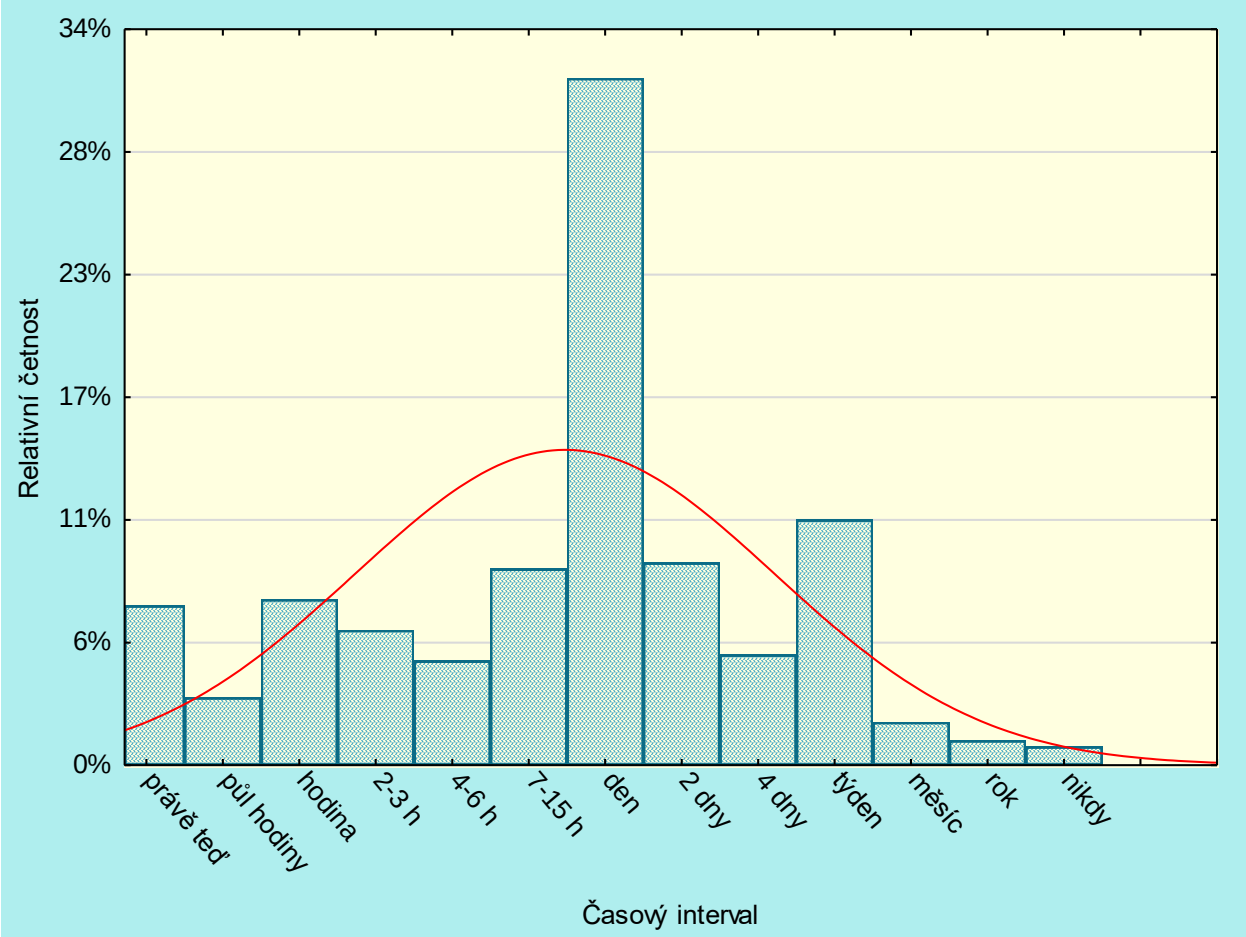

Kriteriální validita metody

Rozdělení hodnot validačního kritéria je názorně vyobrazeno na obrázku č. 3. Zde vidíme kumulativní četnost validizačního kritéria. Na nalezených výsledcích si můžeme všimnout, že 70% dotazovaných uvedlo, že naposledy neudělali činnost, jež byla potřeba, před jedním dnem či méně. Upozorněme však na to, že jsme nemohli zahrnout odpovědi všech respondentů, protože část z nich na naši validizační otázku neodpověděla, nebo jejich výpověď nebyla kompatibilní s tím, na co jsme se ptali.

Metoda popisovaná v tomto textu není skutečným psychologickým testem! Vznikla v rámci cvičení z psychometrie na KPCH FF UPOL a je pouze didaktickou pomůckou. Jakékoli jiné využití je na vlastní nebezpečí.

Obrázek 3: Kumulativní relativní četnost doby od posledního odložení činnosti, jež byla potřeba vykonat

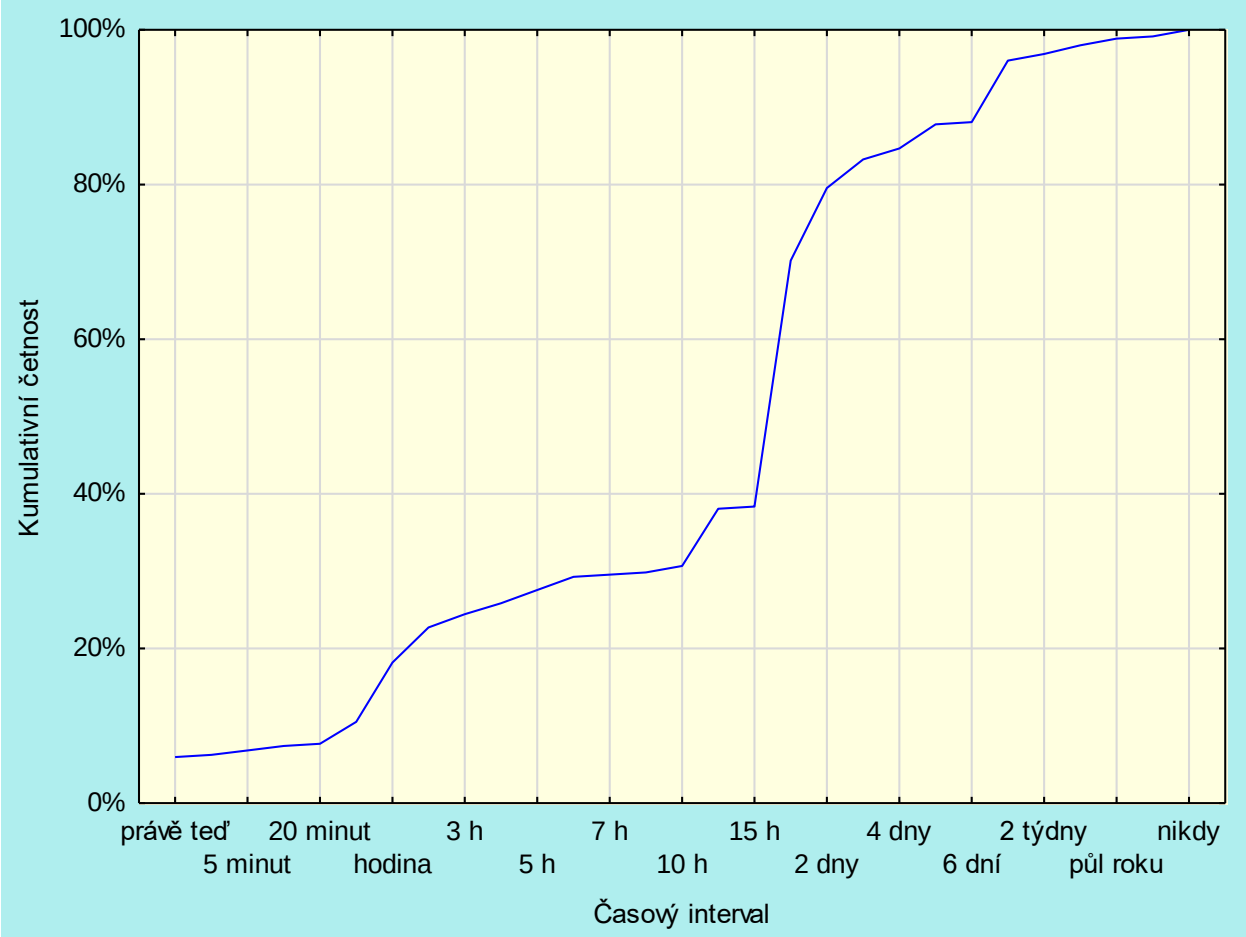

Použitím Spearmanova korelačního koeficientu jsme sledovali, jaký je mezi škálami inventáře a validizačním kritériem vztah. V tabulce číslo 6 se nachází nalezené hodnoty korelačního koeficientu spolu s údaji o statistické významnosti.

Tabulka 6: Spearmanovy korelační koeficienty validizačního kritéria a hrubých skórů škál

Škála	r	t(N-2)	p
Pasivita	-0,187	-3,557	<0,001
Nevyužívání potenciálu svých schopností	-0,0269	-0,504	0,615
Celkový skór	-0,153	-2,896	0,004

Pozn.: Červeně jsou označeny ty hodnoty, kde je p-hodnota <0,001

Podle našich předpokladů jsou obě škály korelované negativně s dobou, kdy naposledy respondenti odložili něco, co bylo potřeba udělat, protože se jim nechtělo. Čím vyšší skór, tím delší uplynulá doba od posledního lenošení. Nalezená korelace u obou škál je však velmi slabá. I přes nízké korelační koeficienty můžeme říci, že nalezené výsledky poukazují na validitu metody.

Metoda popisovaná v tomto textu není skutečným psychologickým testem! Vznikla v rámci cvičení z psychometrie na KPCH FF UPOL a je pouze didaktickou pomůckou. Jakékoli jiné využití je na vlastní nebezpečí.

Faktorová validita

Náš inventář je sestaven pro zjišťování rysu lenost, který se na základě výsledků z metody hlavní osy dá charakterizovat dvěma faktory: pasivita a nevyužívání potenciálu svých schopností. Tato struktura by se měla odrážet v 8 položkách.

Dále jsme tento předpoklad ověřovali metodou hlavní osy dvoufaktorovým řešením s normalizovanou rotací Varimax a Kaiserovou normalizací. Výsledky jsou obsaženy v tabulce.

Tabulka 7: Faktorové zátěže

položka	pasivita	Nevyužívání potenciálu svých schopností	komunalita v procentech
p4	**0,28**	0,03	8%
p5	**0,61**	0,17	40%
p6	**0,45**	0,29	29%
p10	**0,18**	0,07	4%
p12	**0,73**	0,04	53%
p3	0,10	**0,52**	28%
p8	0,05	**0,63**	41%
p9	0,10	**0,19**	4%
vysvětlený rozptyl	1,24	0,83	

Pozn.: Nejvyšší faktorové náboje jsou označeny tučně, červeně jsou označeny hodnoty nad 0,7

Výsledky faktorové analýzy, konkrétněji metody hlavní osy vyšly víceméně podle našeho záměru. Výhrady bychom mohli mít k položkám p4 (0,28)s komunalitou 8 %, p10 (0,18) s komunalitou pouze 4 % a p9 (0,19) s komunalitou také pouze 4 %, které jsou poměrně neúčinné. Ostatní položky jsou na tom o hodně lépe.

Metoda popisovaná v tomto textu není skutečným psychologickým testem! Vznikla v rámci cvičení z psychometrie na KPCH FF UPOL a je pouze didaktickou pomůckou. Jakékoli jiné využití je na vlastní nebezpečí.

Orientační normy

V měření rysu lenosti jsme nenalezli výrazné rozdíly mezi muži a ženami. Ani u různých věkových kategorií se takové rozdíly nevyskytovaly, proto jsme se rozhodli pro jednotné normy pro obě pohlaví a všechny věkové kategorie dohromady. Vztah věku a hrubého skóru je znázorněn na obrázku číslo 4.

Obrázek 4: Hrubý skór celkové škály respondentů různých věkových kategorií

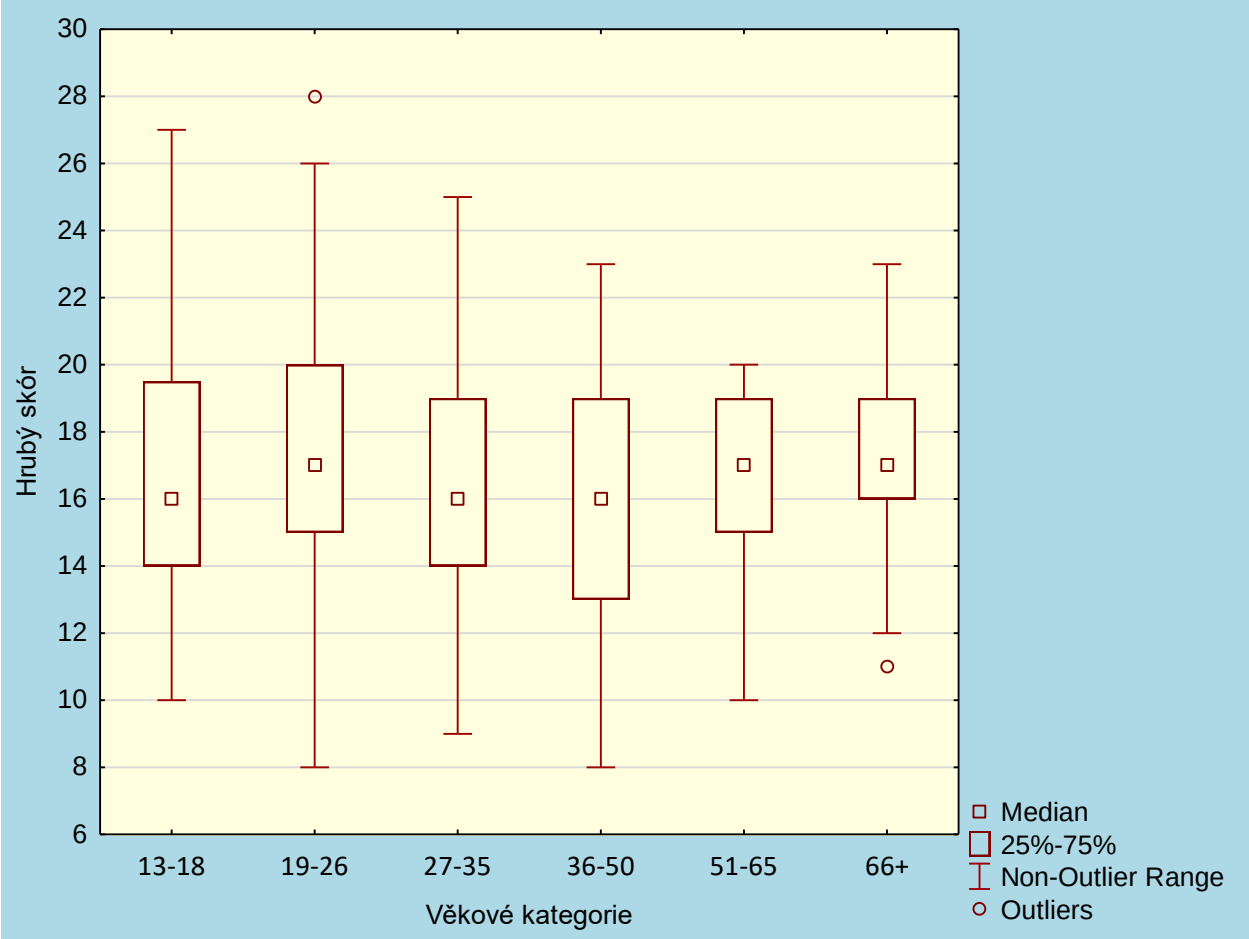

Pro tvorbu norem jsme hrubé skóry u jednotlivých škál převedli skrze nelineární transformaci na percentily. Nalezená šikmost škál je 0,241 pro první a 0,157 pro druhou škálu. Následující tabulka přehledně zobrazuje percentily našeho inventáře.

Metoda popisovaná v tomto textu není skutečným psychologickým testem! Vznikla v rámci cvičení z psychometrie na KPCH FF UPOL a je pouze didaktickou pomůckou. Jakékoli jiné využití je na vlastní nebezpečí.

Tabulka 8: Hrubé skóry škál a jejich převedení na percentily

Hrubý skór pasivita	Percentil	Hrubý skór Nevyužívání potenciálu svých schopností	Percentil
5	0,2%	3	0,2%
6	4,6%	4	2,6%
7	9,7%	5	8,3%
8	19,9%	6	18,3%
9	30,1%	7	36,0%
10	46,4%	8	60,2%
11	62,9%	9	76,7%
12	75,7%	10	88,3%
13	85,1%	11	95,9%
14	92,4%	12	98,1%
15	97,3%		
16	98,9%		
17	99,3%		
18	99,6%		
19	99,7%		
20	99,7%		

Zhodnocení metody

Cílem zde představeného inventáře bylo zmapování míry lenosti u jedince. Z výsledné reliability ale vyplývá, že inventář není příliš vhodným nástrojem pro použití. Jedná se spíše o první návrh podobného inventáře, se kterým by bylo možné nadále pracovat.

Nízká reliabilita může být způsobena mnoha faktory. Jedním z nich může být i malý počet stanovených položek na počátku. Po faktorové analýze bylo několik položek vyřazeno, čímž se počet testovaných tvrzení ještě snížil.

Přestože hodnoty u kriteriální validity vyšly nízké, poukazují na validitu metody. Faktorová validita taktéž ukazuje na validitu metody. U třech položek je ale zřejmé, že jejich hodnoty komunality jsou velmi nízké. Tyto hodnoty odráží fakt, že jsme zvolili faktory s více položkami, i přestože faktorové zátěže některých položek byly nízké již od počátku.

Jako problematický fakt bychom označili i to, že vytvořený inventář testuje pouze část měřeného konstruktu. V případě další práce s inventářem by bylo potřeba přidat položky, které by se zaměřovaly na všechny části konstruktu.

Neuspokojivé jsou i inverzní položky, které by měly být rovnoměrně rozděleny celým subtestem. V našem případě tomu tak není a inverzní položky jsou součástí jen první subškály, pasivita. Přičemž ale tato subškála je tvořena jen inverzními položkami. Z výše sepsaných důvodů je poškozena funkčnost testu.

Metoda popisovaná v tomto textu není skutečným psychologickým testem! Vznikla v rámci cvičení z psychometrie na KPCH FF UPOL a je pouze didaktickou pomůckou. Jakékoli jiné využití je na vlastní nebezpečí.

Použitá literatura

Graham, B. (1969). *Sedm smrtelných hříchů*. Praha: Bratrská jednota baptistů.

Holubová, K. (2012). *Lenost, zahálka, nečinnost* (Diplomová práce). Získáno 26. listopadu 2019 z https://is.cuni.cz/webapps/zzp/detail/106860/

Lenost. (2017). In Wikipedia. Získáno 26. listopadu 2019 z https://cs.wikipedia.org/wiki/Lenost

Tomlin, G. (2009). *Sedm hlavních hříchů a jak je překonávat.* Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství.

Veblen, T., & Petrusek, M. (1999). *Teorie zahálčivé třídy*. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON).

Webster's dictionary of English usage. (1989). Massachusetts: A Merriam-Webster.

Metoda popisovaná v tomto textu není skutečným psychologickým testem! Vznikla v rámci cvičení z psychometrie na KPCH FF UPOL a je pouze didaktickou pomůckou. Jakékoli jiné využití je na vlastní nebezpečí.